

آسمانه

مجموعه مقالات سومین همایش علمی دانش آموختگان معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

(دوره جدید - شماره اول)

بهار و تابستان ۹۱

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

به همراه مقالات پذیرفته شده دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

زیر نظر :

دکتر حسین سلطان زاده

دکتر جمال الدین سپیلی

سرشناسه	همایش علمی دانش‌آموختگان معماری و شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین (سومین : ۱۳۸۹ : قزوین)
عنوان و نام پدیدآور	آسمانه ۵ مجموعه مقالات سومین همایش علمی دانش‌آموختگان معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین- زیر نظر حسین سلطانزاده، جمال‌الدین سهیلی.
مشخصات نشر	قزوین: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۳۱۰ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار، ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	978-964-10-1259-7
وضعیت فهرست نویسی	فہپا
یادداشت	عنوان دیگر: مجموعه مقالات سومین همایش علمی دانش‌آموختگان معماری (آسمانه ۵).
یادداشت	کتبشناسی
عنوان دیگر	مجموعه مقالات سومین همایش علمی دانش‌آموختگان معماری (آسمانه ۵)
موضوع	معماری - ایران - کنگرها.
موضوع	شهرسازی - ایران - کنگرها.
شناسه افزوده	سلطانزاده، حسین، ۱۳۲۵ - . نظر
شناسه افزوده	سهیلی، جمال‌الدین، ۱۳۵۵ - . نظر
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین
رده بندی کنگره	۷۲۰/۹۵۵ NA۱۲۸۰/۵ ۵ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	۷۲۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۰۴۷۸۰

عنوان کتاب	مجموعه مقالات سومین همایش علمی دانش‌آموختگان معماری (آسمانه ۵)
زیر نظر	دکتر حسین سلطانزاده و دکتر جمال‌الدین سهیلی
ناشر	سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
طرح جلد	سروش معروف
صفحه آرای	اسراء وّالہ
ویراستار	
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۰
شمارگان	۲۰۰۰ نسخه
قیمت	۹۰۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۲۵۹-۷

• کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است •

ساختمان مرکزی : قزوین، بلوار نخیگان، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
 مرکز پخش قزوین : ۰۲۸۱-۳۶۷۵۷۸۷
 مراکز فروش تهران : ۰۲۱-۶۶۹۵۱۶۴۴، ۶۶۴۸۲۲۵۱، ۶۶۹۷۲۵۳۹، ۶۶۴۹۴۵۴۱
 آدرس سایت : www.qiau.ac.ir
 پست الکترونیک : spc@qiau.ac.ir

اعضای همایش

رئیس همایش : دکتر مرتضی موسی خانی

دبیر همایش : دکتر حسین سلطان زاده

دبیر علمی همایش : دکتر جمال الدین سهیلی

دبیر اجرایی همایش : مهندس سارا شریعتی

دبیر اطلاع رسانی همایش : مهندس سپیل کارآگاه

شورای علمی و راهبردی :

دکتر سیمون آیوازیان

دکتر مهناز محمودی

دکتر ایمان رئیسی

دکتر فرشاد مفاخر

دکتر کمال رهبری نش

مهندس: فریبا البرزی

مهندس: شیدا خوانساری

شورای برنامه ریزی و اجرایی :

مهندس سلیمان امیری

مهندس حسین ملازمانی

مهندس اسرا ژانه

مهندس شهرزاد کریم زنده

آراء و نظرات مندرج در این مجله ، لزماً بیانگر رای و نظر آسمانه نیست و نویسندگان مسئول مقالات خود هستند.
داوری مقالات نشریه با توجه به موضوع ، به وسیله هیئت داوران نشریه انجام میگردد .

نشانی : قزوین - بلوار نخبگان - دانشگاه آزاد اسلامی قزوین - دانشکده مهندسی عمران . معماری . شهرسازی و

نقشه برداری- تلفن ۰۲۸۱-۳۶۷۰۰۸۵

فهرست مقالات

- ۲..... فضاهای نیمه شفاف، رویکردی تازه به معرفتی دیرآشنا، نبال انتظام نیا.
- ۱۷..... بازنگری یک مفهوم در معماری معاصر ایران، " هویت"، بهرنگ دریای لعل، ریحانه حوصله دار صابر.
- ۳۵..... مؤلفه های فرادست فضایی و محیطی در طراحی مسکن ایرانی: از گذشته تاکنون، بهناز محمدی والا.
- ۴۳..... مبلمان دورن اسلامی ایران (تخت های ایران از طلوع اسلام تا پایان صفویان)، سیده مطهره موسوی.
- ۵۸..... سبیری در تئاتر معاصر ایران، معنا نیلی.
- ۸۰..... بررسی روند تحول هنر حرکات مولون و پانتومیم ایران در سال های ۱۳۵۷-۱۳۰۰ کاربرد این هنر در معماری آن دوران، ریحانه نیلی.
- ۱۰۰..... معماری جوهره تصویر سینما (تحلیل تاریخی هنر هفتم در ایران)، ایل ناز فتح العلومی.
- ۱۲۴..... معابد هندو، فاطمه هدایتی.
- ۱۳۸..... آموزش معماری و نقاشی آن در ایجاد خلایق معماری، محمدامین خجسته قمری.
- ۱۵۰..... مفهوم پایداری در تعریف معماری پایدار، مهسا میرسلامی.
- ۱۶۲..... رابطه فرهنگ پایدار و معماری پایدار، الهام ابوییان، محمدرضا جعفری نژاد.
- ۱۷۴..... کودک و فضای درهانی، امیر نویر پناه.
- ۱۹۶..... نقش معماری در درمان بیماری اتیسم، نگین ایرانی.
- ۲۰۹..... کاربرد مصالح هوشمند در معماری، الهام السادات حسینی.
- ۲۲۶..... مدیریت مصالح و آوارها در چرخه حیات یک ساختمان، مهسا پیراحمدی، محمد حسین ماجدی اردکلی.
- ۲۳۴..... عوامل مؤثر در معماری بومی لاهیجان، زهره افتخاری فرد.
- ۲۵۳..... بررسی خانه شکلی در معماری روستایی گیلان، سید مهدی امیر کیایی.
- ۲۶۵..... تکرشی بر شاخصه های هویت کالبدی در راستای ارتقاء کیفیت منظر شهری، مصطفی شمشیربند.
- ۲۷۵..... بهسازی فضاهای خالی میان بافتی: ساختارهای جدید در کالبدهای کهن، نیما حبیبی.
- ۲۸۵..... فرآیند لکه گذاری محدوده ساختارهای جدید در بافت تاریخی یک شهر با استفاده از عمق و بعد دید ناظر، نمونه موردی: سبزه میدان زنجان، علیرضا جزء پیری، هومن نبوتی.

فضاهای نیمه شفاف ، رویکردی تازه به معرفتی دیر آشنا

نهال انتظام نیا

کارشناس ارشد معماری - کارشناس فنی ساختمان شاغل در معاونت فنی اداره کل پشتیبانی شهرداری تهران
پست الکترونیک : atrio801@yahoo.com

چکیده

هرچند که در معماری معاصر غرب امکان تجربه فضاهای نیمه شفاف به مدد تکنولوژی و بکارگیری انواع پنل های جدید و سیستم های نورپردازی پیشرفته ، بگونه ای هماهنگ با فرهنگ و نگرش غربی فراهم آمده، اما به جایگاهی که این نوع ساختار فضایی در معماری معاصر ایران ، باتوجه به پیش زمینه های فلسفی و مفاهیم عرفانی که این نوع فضاها قادر به متجلی ساختن هستند کمتر پرداخته شده که در این نوشتار سعی بر این است که با تبیین و تفسیر ارتباط ساختار این فضاها با مضامین عرفانی و بخصوص توصیفات از عالم مثال و مینوی که از دیرباز بوسیله عرفا و فلاسفه مسلمان ایران زمین بیان گشته است از یک طرف و بررسی تأثیرات دیداری این فضاها و ارتباط منعطف آن با محیط مصنوع و فضاهای باز و بسته در نمونه های موجود در دنیا ازسوی دیگر ، باایجاد رویکردی تازه به این نوع فضاسازی ، آنرا عنصری مؤثر برای پیوندی جدید میان مفاهیم معنوی و عرفانی با معماری امروز ما قرار دهد تا با ایجاد فضاهایی مدرن و بدیع که علاوه بر پاسخگویی به نیازهای امروز ابعاد متعالی تری را در معماری امروز ما به منصفه بروز برساند . ایده اولیه در این پژوهش از ابتدا منبث از

تجربه شخصی نویسنده این مقاله از فضاهایی نیمه شفاف از یک طرف و تأثیرپذیری از هنرهای سنتی ملل شرق بخصوص نمایش های سایه از طرف دیگر و عموماً مطالعاتی در زمینه مبانی عرفانی و اسلامی و هنرقدسی است ، تلاش بر این است تا با ارائه مستندات به تبیین و توصیف آن بدرستی پرداخته شود .

واژگان کلیدی : نیمه شفافیت ، خیال ، فضا ، فرهنگ

مقدمه

تجربه فضاهای بدیع و نو در معماری و خلق فضاهایی متأثر از مفاهیم ذهنی که به آمال و ایده آل های انسان جامه عمل ببوشاند همواره مورد توجه معماران بوده. امروزه با اتکاء بر تکنولوژی روز دنیا و بکارگیری مصالح جدید تاکنون بسیاری از آرمانها و ایده های بشری به منصه بروز رسیده. در این خصوص از جمله فضاهایی که بشر در صدسال گذشته قادر به ایجاد آنها شده ، فضاهایی هستند نیمه شفاف که با به کارگیری عناصر و مصالح ساختمانی که قابلیت تأثیرپذیری از نور محیط دارند و با فیلتر کردن نور و عبور آن ماهیتی جدید به فضای برانگیخته از آن می بخشند . این نوع فضاها از پس زمینه و محیط اطراف منفک نمی شوند و با آن درهم می آمیزد یگونه ای که برآن تأثیر گذاشته و از آن تأثیر می پذیرند. برای کاربران این فضاها نیز ادراک و حس فضایی به تبع آن تغییر میکند.

همانگونه که مفاهیم و مضامین معنوی و عرفانی ایرانی از دیرباز توسط هنرمندان و معماران این مرز و بوم به اشکال گوناگون در قالب آثار گرانمایه ای از قبیل ابنیه سنتی ، سفالینه ها ، قالی و قالیچه و نگارگری ها و نقوش اسلیمی متجلی گشته ، امروز نیز میتوان در معماری و ساخت فضاهای روزمره و مورد نیاز مردم این مفاهیم را به گونه ای دیگر جلوه گر ساخت و با پذیرش امکانات مدرن ، در ساختار منسجم فرهنگی و با حفظ ریشه ها ، هویت ملی و سنتی خود را تداوم بخشیم . در این راستا فضاهای نیمه شفاف درهمانگی با مبانی عرفانی هنرقدسی ایرانی تجربه ای جدید و متفاوت فضایی از مفاهیمی دیر آشنا و مأنوس با روح ایرانی خواهد شد . هرچند در ابنیه سنتی ایران بدلیل استفاده از مصالح بنایی و شرایط اقلیمی خاص ایران تجربه این نوع ساختار فضایی میسر نبوده اما در هنرهای سنتی ، بخصوص در نمایش سایه ها ، همانگونه که شرح داده خواهدشد ، مجالی برای تجربه این فضاها در دورانهای پیشین بوده ، که امروزه با پشتوانه نیرومند فرهنگی از یک سو ، و استفاده از مصالح جدید ، آنرا به عرصه معماری ایرانی وارد کرد و بر غنای فضاها افزود .